

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Inger Lindqvist*
 Härad: *Torna* Berättare: *A. E. Andersson, Ö. Torn nr. 8*
 Socken: *Ö. Torn, Lund* Berättarens yrke: *lantbrukare* och hans systers
 Uppteckningsår: *1965* Född år *1901* i *Lund*

Uppteckningar om Ö. Torn efter ormm. frågelista

s. 1-20.

ACC. N:R M. 16747: /.

NÄRINGSLIVET

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmänt. Under faderns tid (till 1941) odlades främst spannmål och klöver till djuren. A.A. inriktade sig på fröodling raps, lin, senap. Det var mera lönande och mera lättskött, eftersom A.A. var ensam. Maskinstation skötte allt arbete. Spannmål odlades också.

Under 1:a världskriget var det lågkonjunktur. Men det fanns de, som tjänade pengar på att sälja kött "svart". 1920-31 en svår tid. Från och med 2:a världskriget har det varit en ständig uppgång.

Akerbruket. Fadern liksom A.A. har alltid odlat råg, havre, bland-säd, något vete, potatis till husbehov. Foderbetor till djuren odlades till 1940-tal. då A.A. övertog gården och djurbeståndet minskade. Istället ökad sockerbetsodling, vilket var mera lönande. Oljevaxter efter 1941 (se ovan).

Alltid 6- eller 7-skifte. Ingen modern växtföljd. På faderns tid köptes utsädet från Weibulls i Lund. Betades hemma. A.A. medlem i Centralföreningen sedan 1940. Köpte sitt utsäde därifrån, rensat och färdigt.

Kreatursspillning har alltid använts till gödning. Man tog det direkt från gödselhögen och spred det över åkrarna. Konstgödning vid sidan om från ungefär 1920-tal. Superfosfat, chole- och kalisalpeter.

Hästplog till 1950-tal. Därefter sköttes plöjningen av maskinstation, liksom sådden. A.A. ville inte skaffa traktor ansåg sig för gammal och tänkte snart dra sig tillbaka. Självbindare fanns redan på faderns tid. A.A. hade den till 1950. Byn ägde gemensamt ett tröskverk. Golaget upphörde på 1950-talet.

1940 skaffades bilvagnar (med gummihjul) från br. Ahlströms smedja. Dessförinnan använde man fjäder- och holstervagnar med trähjul från vagnmakere Malmgrens verkstad i Lilla Råby. A.A. körde till Odalslövs kvarn, vinddriven, tills han gick med i Centralföreningen. Avyttrade sedan säden dit.

~~V. 1. 1~~

ACC. N:R M. 16747:2.

DIVERSE FRÅGOR.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

A. Andersson bor på gården tillsammans med sin syster född 1902. Hon sköter hushållet. Bägge ogifta. Föräldrarna har brukat samma gård sedan 1906. De kom från Vipeholm. A. A. arbetade hos fadern till 1941, då han övertog gården. 1961 såldes jorden till grannen.

Byn kallades förr Skinnatorn. A. A. visste ej varför.

Inga större förändringar i bebyggelsen, men alla gårdarna var förr kringbyggda.

Bygatan har alltid haft samma sträckning, men var i mycket dåligt skick. A. A. har hört berätta att det funnits en liten väg, som gått bakom gårdarna och som mynnat utvid gård nr. 4. Den vägen använde sig Sandbyborna av, då de skulle in till Lund. Två dammar har funnits. Den ena finns fortfarande kvar såsom branddamm, kallades förr "Krämarehålan". Den andra dammen fylldes igen för ungefär 25 år sedan, kallades "Sköveln".

Älsta byggnaden i byn är Olov Jönssons boningshus och ena länga (nr. 16.) Har ej brunnit någon gång.

Friköpta hus är Smedjan, Ivar Nilssons nr. 17.

"Byn" är de nio gårdar som ligger kring gamla bygatan. Byborna, de som bor i dessa gårdar. Förr var kontakten mellan gårdarna i byn mycket stor. Sedan man började skaffa sig bil har den minskat. Dålig eller ingen kontakt med de utanför liggande gårdarna.

ACC. N:R M. 16747:3.

Vid Dalbyvägen fanns en vinddriven kvarn, som hette Marianne-
lundskvarnen. Den brann ner på 1890-talet men byggdes upp igen
och revs slutligen på 1930-talet. "Stora Möllan" - den låg
längre upp på Dalbyvägen - finns nu i Östarp. Kände inte till
ägarna.

Ängsbruk. Gården har alltid haft samma ängsmarker. En ny liten äng
togs upp 1925, gräsbevuxen, sumpig mark.

Höet sattes upp i volmar, de sista åren i hässjor. Tjuga med
träskaft användes. Hästräfsor av järn har alltid funnits,
liksom slättermaskin.

Trädgårdsskötsel. Köksträdgård har inte funnits.

Boskapsskötsel. Under faderns tid (från 1907) 9-10 kor, 17-
18 ungdjur, inriktning på både mjölk- och köttproduktion.

Efter 1940 endast 2 kor, (A.A. ensam), ingen köttproduktion.

Fadern hade 6-7 hästar, varmblod, 2 fölsto. Efter 1940 3-3 hästar,
ardenner, Maskinerna tog hästarnas plats.

2 suggor och ett antal gödsvin har A.A. liksom fadern alltid
hållit. Fadern höll även får, 2 stycken. Slutade med det för
trafikens skull.

Man har alltid hållit en 30-40 höns. Sålde endast till bekanta.

Gödsvinen slaktades hemma "på vanligt vis". Scan tog hand om
de övriga djuren, även hästar.

Till omkring 1940 mjölkades korna 3ggr. om dagen, därefter 2ggr..
Ingen skillnad på vinterhalvåret.

Ingen mjölkkningsmaskin. Djuren kunde lätt få inflammation av den.

"Det fanns de, som hade maskin men ändå mjölkade för hand."

Mjölken förvarades i aluminiumkänn i en bassäng. Till 1920

kördes mjölken till Lund redan på kvällen av Anders Ohlsson.

Han hade en mjölkaffär på Tomegapsgatan (nu blomsteraffär).

Ingen separator.

Man kärnade vid mul- och klövsjukan 1925 och 1930?. Kärnan finns

fortfarande kvar - nu blomkruka på gården. Ett laggat träkärl,

som vevades.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:4

Ystning förekom någon gång under samma period.
Från 1900-talets början lämnas mjölken till Lundaortens Mejeri.
Den hämtas av mejeriet.

Ivar Nilsson Ö. l. nr. 17 har varit biodlare. Fadern hade lantbruk,
som såldes eftersom sonen inte ville bli lantbrukare.

Avel: kor av låglandsras, hästar -till 1940 varmblod -ardenner,
svin av engelsk låglandsras, får Oxford, höns korsningar med
leghorn.

Man hade liten ängsmark, djuren gick tjuvdrade på betena. Kor och
ungdjur gick ute från juni till september. Hästarna ute från april.
Djuren stallfodrades med betor, hö, halm, melass, samt skummjolk
till grisar och ungdjur.

Vetrinärer från Lund tog hand om sjuka djur och utförde
kastringar. Scan avlivade djuren.

Gården kringbyggd. Stall och boningslänga brann 1895, loglängan
har brunnit en gång tidigare på 1880-talet. Stallet byggdes ut
1928.

Nyhetsspridning. A.A. kunde inte redogöra för varifrån han
fått impulser till moderniseringar och dylikt. Ibland var det
kanske av någon i byn, ibland från ~~tidning~~ tidningar och brochyror.
"När man märkte att något var bra, skaffade man det." A.A.
har gått på Vilans folkhögskola,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:5.

BINÄRINGAR

Hantverk och industri.

A.A. kände inte till någon som bedrivit bondehantverk. Yrkeshantverk: Det har funnits en skomakare vid Getingevägen, Nils Nilsson. Han var kvar till 1920. Efterträddes av Berlin, som var kvar till 1959. Man gick till skomakaren och lämnade in sina skor. Bröderna Ahlströms smedja har länge funnits i byn. Bröderna var ~~xxx~~ gårdssmeder på Torup innan de kom till Östra Torn. De hade vanligt vis en lärpojke i smedjan, ingen från byn. Smederna utförde reparationer, skodde hästar och gjorde vagnar..

Affärs- och serviceörelser.

Hans Håkanssons lanthandel fanns till i början på 1900-tal. Huset finns fortfarande kvar, nr. 12 Ffansson, Det fanns länge en målad skylt på huset, men den är nu övermålad. Hans Håkansson skall ha varit i Amerika innan han kom till Ö.T. Flyttade affären till Lund, nuvarande Ljunggrens på Mårtensgatan.

Förändringar i närings- och befolkningsstrukturen.

A.A. arbetar sedan 1961 på laboratoriet för medicinsk forskning i Lund. Passar djuren. Halvtidstjänst.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

M.

16747:6.

ARBETSLIVETS OCH HÄGANDERÄTENS ORGANISATION.

Inom jordbruket.

Ingen organisation. Alla fick hjälpa till där det behövdes. Familjen bestod av föräldrar och 2 barn. Inga andra släktingar bodde på gården.

På faderns tid hade man enk trotjänare, Lars. Denne började samtidigt med att familjen flyttade till gården. Han stannade i 56 år. Lars var född i Norra Nöbbelöv, oäkta barn. Fadern sades ha varit adelsman. Han var mycket duktig och intelligent.

Förutom dräng hade man en jungfru. Hon kom vanligtvis från en mindre familj i byn, där man inte hade plats för alla barnen i hushållet.

En (I) tjänsteflicka, kom utifrån. En sommarpojke 14-15 år.

A.A.'s syster har också hjälpt till i hushållet. Efter 1925 hade man ingen jungfru. Behövdes ej sedan barnen växt upp.

Tjänstefolket stannade 13-4 år. "De brukade alltid trivas."

Jungfrun hjälpte till ute och inne, där hon behövdes. Hon skötte alltid mjölkningen.

Arbetsdagen var förr från klockan 5 $\frac{1}{2}$ på morgonen till 1 $\frac{1}{2}$ på kvällen. Sedan man skaffat maskiner i större utsträckning minskades den, kl. 6- $\frac{1}{2}$ 6 på kvällen.

Kooperation.

Bönderna i byn ägde gemensamt en skördeetröska.

Fadern skaffade självbindare tillsammans med Nils Nilsson, Såningsmaskin tillsammans med Jöns Åkes. Man kunde gott vara två om en sak då. Man hade inte så bråttom. Det var vanligt att man hjälpte varandra med vissa arbeten, och är det fortfarande. Blev någon efter med exempelvis skörd, fick han genast hjälp.

A.A. var med i Lundaortens mejeriförening. Centralföreningen, Scan. "Man liksom växte in i dem." Andelsföreningarna var mycket populära. De privata slaktarna lurades och bjöd underprissr.

A.A. gick ur föreningarna då han sålde jorden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:7

SOCIALA GRUPPER O CH RELATIONER.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Böndern. Inga självägande bönder i byn.

Arrendevillkoren lika för alla i byn. Jorden kan skilja på 10-15/ tunnland, beroende på jordmänen. Inga standardskillnader.

Hantverkaren. Smederna hade det till en början ganska dåligt ställt, men kom snart upp på samma nivå, som bönderna. De umgicks då och då med bönderna, man pratade med varandra, när man träffades. De skiljde sig inte från de övriga i byn.

Tjänstefolket. Tjänarna behandlades som medlemmar i familjen. De bodde på gården. Det fanns en drängkammare i stallet, jungfrukammare i boningslängan. De åt tillsammans med husbondefolket. Vid husbondefolkets fester och högtider var endast trotjänaren med. Jungfrun fick då hjälpa till i köket. Trotjänaren uppvaktades på födelsedagar.

Husbondefolket sade förnamnet till sina tjänare. Pigorna sade "frun" till husmodern, barnen duade de. Trotjänaren tilltalade husbondefolket med förnamn, de sade Lars till honom.

Beställningar förekom ej.

Då Lars blev för gammal och fick värk flyttade han till Stävie ålderdomshem. Han betalade för sig själv. (Enligt M. Åkesson nr. 18 testamenterade han sin lilla förmögenhet - omkring 20.000 - till A.A. *Åkessonens föräntas*)

Tjänstefolket umgicks med varandra och med tjänstefolk på de andra gårdarna. De deltog alltid i byns fester.

Det fanns ungefär 3 lantarbetarfamiljer i byn. Familjerna var små, men de hade det mycket dåligt. De umgicks med de övriga bönderna.

Läraren umgicks ofta med bönderna i byn. Stadsbor är trevliga människor, anser ~~af~~ A.A., likaså studenter. Det hände ofta att studenter tog sommararbete hos bönderna i byn. De blev omtyckta.

ACC. N:R M. 16747:8.

I regel gifte man sig utombys. 2 stycken har gift sig inom byn.
Kvinnan bör vara 25 år, mannen 27.

BOSTAD OCH INREDNING

Huset fanns då familjen flyttade till Ö.T. 1906. Det är byggt av tegel och puts. Det var sparrtak på längorna till 1910, då man lade på papp. Sedan 1940 eternit. Papptak även på boningslängan till 1940 nu eternit.

Det finns 5 rum i boningslängan. 1928 byggdes "kistekammaren" om till tambur. (utvidgning av den gamla tamburen).

Köket helt moderniserat 1945. A.A. bor nu i jungfrukammaren.

Förr brukade man placera vävstolen i den. Man brukade endast använda två rum om vintern. De andra var för kalla eftersom där bara fanns kakelugnar.

Vardagsrum och kök de vanligaste arbetsplatserna.

Familjen har aldrig haft nattgäster med undantag av far- och morföräldrar. De fick bo i vardagsrummet.

1945 köptes elektrisk spis. Järnspisen finns dock kvar. Den har funnits där alltid.

Fotogenlampor användes alltid tills det elektriska ljuset kom under I:a världskriget.

1945 WC, tvättrum, badrum, avlopp och vattenledning

Tapeter har alltid funnits, även i taket. Pogs bort från taket på 1920-talet.

1923 lades korkmatta, innanbara bräder.

De flesta möblerna är från föräldrarnas tid. Till ett rum skaffades nya möbler 1951. Möbleringen är den gamla. Stort bord i mitten av vardagsrum och sal, med stolar omkring. Soffan utmed ena väggen. En skänk och säng, som förr stod i vardagsrummet har tagits bort. Möblerna är köpta i en affär på Dytaregatan, även föräldrarnas.

Gångstol med pinnar i ryggen finns. Den är ungefär 50 år gammal.

Innan hade man en ännu äldre, som man gjorde sig av med.

Bullgardiner har alltid funnits.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På väggarna finns/fanns bonader och tavlor. Köksfarstun (tegelgolv) sandades varje lördag, liksom drängkammaren. Sand hämtades från Lomma. På julen ströddes hackat gran- eller enris på golven. Ej numera.

Till 1930-tal hade man fjäderdynor i sängarna, "både över och under." Dragsängar. De övriga hemmen såg likadana ut. Den nya generationen började införa nyheterna. Prydnadsträdgården har ändrat någon gång. Gräsmatta har lagts senare. Buxbomshäckarna har tagits bort.

MAT; DRYCK; HUSGERÅD OCH MÅLTIDSSÄDER.

Inga ~~xxxx~~ särskilda maträtter på bestämda dagar. Sill och potatis äts varje morgon kl, 8. (Äts nu på kvällen.) På vintern åt man mera soppa, det värmdes bättre. Mjök dracks till alla måltider. Kaffe 2 ggr. om dagen. Aldrig te. Hästkött förekom inte. Vid slakt gjorde man leverkorv och blodkorv. De vanligaste fisksorterna var sill, torsk. Om jularna lutfisk. Grönsaker förekom inte ofta. Apelsiner bara till jul. Man handlade och handlar fortfarande hos Albin Perssons Eftertr., Ö. Mårtensgatan. Mjöl, socker, sill kryddor köptes, allt annat fanns på gården. Man bakade hemma var sjätte, sjunde vecka både grovt och fint bröd, till juläven småbröd och vetebröd. Slutade baka hemma 1943. Allt bröd köptes därefter av en brödbil från Staffanstorp. Men kör ännu, kommer 2 ggr. i veckn. Man både syltade och saftade hemma. Flaskorna hartsades igen. Burkar och flaskor förvarades i källaren. Kylskåp finns inte. Kokt och stekt mat lika ofta. Numera köps alla matvaror i affär. Man köper aldrig konserver eller djupfryst mat. Inga hushållsmaskiner.

ACC. N:R M. 16747:10.

Måltider förr: kaffe och smörgås kl. 6. frukost kl. 8, middag kl. 12, kaffe kl. 13, merafton kl. 16, mjölk och bröd kl. 19. Man åt i särskilt matrum vid ett långt bord med långa bänker utefter sidorna.

Alla åt på en gång.

Måltider nu: kaffe och smörgås kl. 7, kaffe kl. 10, middag kl. 12, kaffe kl. 15, kvällsmat kl. 18. Måltiderna intogs i köket.

På helgdagar fick man bättre mat, men mat åt i samma rum. Vid högtider åt man i finrummet.

Fadern och trotjänaren satt alltid vid varsin bordsända, mor, *pigor*, och dotter vid ena långsidan, son och dräng vid den andra.

Alltid vaxduk på bordet. Man åt på särskilt vardagsporcelain. Maten lades upp på stora uppläggningsfat. Var och en hade tallrik och bestick. Det var trotjänarens uppgift att skära brödet. Han och fadern tog alltid en snaps till frukost. Annars drack man mjölk eller svagdricka till maten. Vid fester bjöd man på punch, brännvin till maten. Brännvinet köptes i stora kaggar från Dalby systembolag.

De anställda åt alltid samma mat som husbondefolket.

Bönderna klarade sig bra under I:a världskriget, men det hände att folk ifrån stan kom och ville köpa potatis och kålrötter. Kvinnor från Lund plockade ax på åkrarna till att bränna kaffe av.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747://

TEXTILIER OCH KLÄDER.

Uppgifter av A.A.́s syster.

Vävstol har funnits i hemmet till 1960. Modern, död 1954, vävde mycket. Har lärt sig väva av modern. Modern vävde konstvävnad och lärft. Hon har gått på vävskola i Lund, "Kulles" (?). Modern kardade och spannsjälv., när barnen var små, ej på de senare åren.

Der har funnits en väverska i byn, Anna Månsson. Hon gick in till Lund och sålde sina alster, småsaker såsom huvudduker näsdukar. Hon knackade även på i gårdarna i Ö.T. och ville sälja.

Tyg till egna kläder köptes i Lund. Modern sydde hemma till barnen så länge de var små.

Dottern gick och lärde sy "linsöm" hos fru Månsson, Magnus Stenbocksgatan i Lund. En 6-veckors kurs. Alla som hade råd "skulle göra det." (1921) Cyklade in till Lund varje morgon.

Symaskin finns, samma som modern hade. Köptes ny i början av 1900. Sedan barnen blivit äldre anlätades sömmerska till klänningar, en kusin till modern hade atelje i Lund. Riktigt fina klänningar syddes hos Thomasine Wahlberg, Stortorget i Lund. Hon hade atelje med 7-8 anställda sömmerskor.

Männen sydde hos Henriksson i Flyinge.

På de sista 30 åren har man köpt konfektionssytt.

Hattar köptes i Lund

Trätofflor och träskor till skolan, aldrig annat. Tjocka hemstickade yllestrumpor på vintern. Tofflorna köptes i Lund hos toffelmakare. De kostade 1-2 kr.. Man kunde få tofflorna ombottnade, men det var lika dyrt som nya tofflor.

Till vardags bar kvinnorna "kläden", band bak, om huvudet, annars var de barhuvade. Modern bar mörk hatt. Männen vanlig filthatt.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Äldre textilier. Farmodern skänkte 1918 en del, känner till åldern, 2 täcken i opphämta, 1 täcke i dräll, 3 överdragspåsar.

Modern har vävt sofföverdrag, "krabba", början av 1900. Finns nu på soffa i salen.

Kudde i flåssa, gungstolsöverdrag - flåssa -, vita dukar i hemmagjort lin, 29 servetter, handdukar, gardiner (ej kvar), duk i dukagång och delad dito.

En kudde från 1826 sydd i tvist signerad "Bengt Matsdotter 1826"

Modern lärt sig väva på vävskolan samt lärt av sin mor.

En skyttel finns bevarad med inbränt namn "B. Paulsdotter 1863".

SJUKVÅRD OCH HYGIEN.

Man fick vara väldigt dålig innan läkare anlätades. Familjen A. besökte aldrig någon klök. A.A? har hört talas om Åsumsgubben, och Cederholm i Svedala. (Bägge har på senare tid figurerat i pressen).

Mormodern försökte en gång ta bort en våtta, som A.A. hade på handen. Hon gned den med en fläksvål och lade sedan svålen under en sten. När svålen försvunnit, skulle vårtan också vara borta. A.A. minns ej hur det gick med våttan - nu är den i alla fall borta.

De sjuka låg länge i hemmet innan de sändes till sjukhus. Förlossningar i regel på BB. A.A? minns en familj, där alla barn föddes i hemmet. Barnmorska anlätades.

Man värmdes vatten och tvättade sig i balja året om. (1945 badrum).

På sommaren badade man också i mangelgravarna.

Hundar och katter höll efter ohyrn.

Städning varje lördag. Man hade endast kvast, skurborste och såpa.

Man tvättade i köket. Stortvätt varannan månad, småtvätt då och då. Tvättmedel - såpa.

ACC. N:R M. 16747:13.

SOCIALVÅRD

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kommunalhuset var också fattighus. Där bodde två fattighjon, (A.A. barndom), Lars "Ölgarn" och "Grote" (av grope, han grävde gropar). Magnus Jönsson hade hand om dem. De fick ett understöd på 10-15 kr. i månaden. Pengarna gick alltid till brännvin. De låg hela dagarna på sina smutsiga halvbäddar. Ingen städade hos dem. De tiggede mat och kläder. Folk brukade ge dem lite extra till jul.

De gamla köper köper
De gamla köper sig ofta en lägenhet. Förr bodde de hemma eller fick en undantagsstuga. Det har funnits ålderdoms hem i byn. Revs 1964. Det kallades förr "fattighuset".

FAMILJ, SLÄKT OCH HEMLIV.

Barnen sade alltid Far och Mor till sina föräldrar, även när de talade om dem. Farbror, moster osv. till släktingar. Föräldrarna sade du till varandra.

Båda föräldrarna hade lika mycket att säga till om vid barnens uppfostran. Barnen bestraffades med örfil eller käpp. Fadern utdelade bestraffningarna. Man skrämde barnen för polisen.

Familjen satt ofta tillsammans på kvällarna. Man pratade och rådgjorde med varandra, ibland läste man. Vid jul togs kortleken fram. Alla gick till sängs 8-9 varje kväll.

Släktingar kom på besök vid högtidsdagar och vid jul. De stannade bara för en kväll.

ACC. N:R M. 16747:14.

BEMÄRKESEDAGAR I FAMILJEN?

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Konfirmation: KK I Lunds domkyrka. Betydde ingen ändring i levnadssättet eller klädedräkten. A.A. fick en ny mörkblå kostym. Fick klocka i gåva. Man höll en liten fest endast för familjen.

Skolavslutning: Alltid nya kläder, annars var det inget särskilt med den dagen.

Svensexan och möhippan: A.A. visste inte vad någotdera innebar.

Bröllop: Hölls oftast hemma. Släktingar och hela byn var bjudna på middag med många rätter och "gottebord" som avslutning.

Silverbröllop och guldbröllop: Firades alltid förr med stort kalas.

Begravning: Den döde lades i särskilt rum, vita lakan hängdes för fönstren. Begravning i Lund. Kördes med häst och vagn dit, stort begravningsfölje. Ryborna strödde granris på vägen framför sina grindar. Blommor och kransar vanligt. Släktingar och grannar blev bjudna. Bjudningskort skickades ut. Man höll middag, ibland i två dagar, om det blev mat över. Man skulle gå svartklädda i ett år efter.

Födelsedag och namnsdag: Vid jämna år hölls middag. Ej nu längre i samma utsträckning. Det var vanligare förr att hyra ett näringsställe för sina fina middagar.

ACC. N:R M. 16747:15.

HELGER OCH FESTDAGAR.

Nyår: Familjen vakade in nyår tillsammans. Man gick ut och lyssande på kyrkklockorna.

Fastlag: Man bakade fastlagsbullar hemma och åt dem. Ej nu längre.

PåskM Man åt inte mer ägg än vanligt, men de färgades.

Valborgsmässoafton och första maj: Det var aftast många eldar i byn. En på varje backe. Kring dem samlades alla. Nu är det bara barnen som samlas där.

Pingst: Familjen for till Bökeberg med tåg. Matsäck medtogs och man stannade hela dagen. Det var dock mest ungdomar som roade sig där.

Mårten: Extra festligt på kvällen. Man åt gäss eller anka. Numera blir det tupp. Enast familjen och tjänstefolket deltog.

Advent: Ingen adventstjärna. Ljus vanligt först på senare år.

Lucia: Aldrig Lucia hemma. På senare har S.L.K.S. ordnat Lucia-fest på La Strada eller på Åke Hams. Tycker inte om lussekatter.

Jul: Minst 14 dagar in nan jul började förberedelserna slakt, tvätt bak m.m. (Ingen brygd hamma). Ända till de sista fem åren har man åkt in till Lund och tittat på julskyltning. När A.A. var barn fick han julklappar, ej sedan han blev äldre. Mormor var jultomte. Julgran har man haft till de sista 5-10 åren. Dopp i gryta har inte förekommit. Kl. 12 på julafton åt man soppa med klimp. 416

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Al. 6 på kvällen åts lutfisk och risgrynsgröt. Därefter delades julklapparna ut, man drack kaffe och satte fram ett gottbord. På juldagen åt man upp det som blev över. Hemmet pyntades med juldukar, jultäcken, nya mattor lades på golvet, granris ströddes i köket. Man tillverkade ljuskronor. Dans kring granen, när barnen var små. Alla släktingar kom på besök en av juldagarna. Julkalas hölls i varje gård, alla besökte alla, likadan mat överallt. Julenhöll på till 20 dag Knut.

NÖJEN, UMGÅNGESLIV, SPORT.

Föräldrarna umgicks med sina grannar. De hade inget umgänge från staden. Man bjöd på kaffe och på kvällen på lite mat. Träffades bara 3-4 ggr. om året. A.A. umgår rätt ofta med sina grannar. Har även vänner i stan, arbetskamrater. A.A. har varit på barnkalas hos sina kusiner. Minns inte om han själv höll något. Ungdomskalas var däremot vanligt. Man dansade och pratade eller lekte skämtlekar. Festen hölls i hemmen.

Ej mycket leksaker. A.A. minns att han en jul fick ett tåg, ett sådant man drar upp. I julklapp fick barnen mest nyttiga saker.

Barnen fick leka inomhus i köket och vardagsrummet. Utomhus fick barnen leka varsomhelst. Pojkar och flickor lekte var för sig.

På 1910 talet pek framåt dansade ungdomar, drängar, pigor och kanske mest de äldre framför kommunalhuset, lördagskvällar. Magnus Jöns' kreatursskötare, Nils Bengtsson, spelade dragspel. Ungdomarna tittade för det mesta bara på.

Ungomarna "tog ut" till fågelsång, och lite överallt. Man cykla de. Sammanhållningen var stor även med Getingevägens

ACC. N:R M. 16747:17

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ungdomar. De gick i samma skola och man lärde känna varandra däre. Leklag eller ungdomslag fanns inte, men man var tvungen att hålla sig till sin åldersgrupp. De äldre ungdomarna ville inte vara tillsammans med de yngre osv. Inga stidigheter förekom. Ungdomen träffades om söndagen. På lördagarna arbetade de. De sanna manträffade också någon gång i samband med högtidsdagar och bröllop. På "höstmarknaden" i Lund träffades de, men man tog sig dit var och en för sig på cykel. Efter marknaden gick man till idrottsplatsen och dansade.

Om vardagskvällarna var man så trött att, man inte orkade göra något särskilt.

Inga bestämda fridagar, men då det var något "särskilt" t.ex. lantmannamöte i Bökeberga, föreningsfest, tog man sig fritt. De som gifte sig skulle "ha nåt". Flickorna sydde utstyrsel. A.A. var inte intresserad av att läsa. Mycket intresserad av idrott. Man hade och har Skånska Dagbladet, veckotidning någon gång. A.A. lånade böcker i skolans bibliotek, när han gick i skolan. A.A. är med i Centerpartiet, aktiv inom RLF i Lund. Har varit med där länge.

1929-1930 var A.A. med i en priffeklubb i Ö.F.. Andra medlemmar var Ture Lundkvist, Anton Önsson, John Andersson. De har spelat lite på senare år också. Började med klubben för att hitta på något att göra om kvällarna.

Radio köptes 1938, TV finns ej.

Politik diskuterades aldrig i hemmet. Föräldrarna brydde sig inte om politik.

"Fick väl vara positivt inställd till kungadömet."

ACC. N:R M. 16747:18.

RELIGION.

Familjen tillhörde stadskyrkan. Gick till kyrkan 4-5 ggr. om året, advent, jul, påsk, pingst. A.A. går inte oftare nu. tycker inte om Domkyrkan sedan den restaureats, "den ser ut som en fabrik".

Ingen negativ inställning till frikyrkorna. Tycker om att lyssna på Frälsningsarme'n, när de sjunger och spelar.

A.A. läste som barn varken afton- eller bordsbön. Det gjorde man bara när morföräldrarna var på besök.

STUDIER OCH ERKESVAL.

Gick i skolan där La Strada nu ligger, 2 år i småsko lan, 5 år i storskolan. Aldrig tal om vidare studier. Barnen behövdes hemma, föräldrarna var glada när de slutade. Det var en ~~kvä~~ler ett par ur A.A.'s klass som fortsatte skolgången. Folkhögskola skulle man gå på efter ~~XXXX~~ värnplikten. Det var föräldrarna som ville att barnen skulle ha lite utbildning. Både A.A. och hans syster har gått på Vilans folkhögskola. A.A. hade inte tid till att gå på lantmannaskolan. Det var vanligt att döttrarna blev hemma tills de blev gifta, De gick en kurs på lantmanskola. Det var föräldrarna, som ville att A.A. skulle överta gården. Han ville dock hellre ägna sig åt Hästsport, ville bli kusk, (eventuellt jockey). Böjde sig för föräldrarnas vilja.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:19

KOMMUNIKATIONER, HANDEL, KONTAKTEN MED STAN'.

Kommunikationer: Järnvägen Lund-Revinge byggdes 1904. Används inte sedan 5 år tillbaka. Ingen bussförbindelse med någon ort. A.A. fick cykel vid 10 års ålder. Cykel var vanligt i byn då. Bil började bli vanligt för 20 år sedan. Har själv ingen bil.

Förr kunde det vara lite dåligt med postgången, den kom först om kvällarna. Skaffade telefon 1917, smeden var den förste som drog in telefon.

HANDEL.

Åkte alltid till Clemenstorget, så länge det var marknad där. Nu besöker A.A. aldrig någon marknad. Sålde kor och grisar. Slutade med det, när Scan kom till.

Handlar hos Albin Perssons Eftr. Mårtensgatan, stallning. Ingen byteshandel med ägg och smör. Äggen såldes på Mårtentorget. Det fanns uppköpare där. Föräldrarna körde in dit varje lördag.

Kläder sydde A.A. förr hos Henriksson i Flyinge. I Lund ingen beständ affär.

Man fick anlita den hantverkare, man fick få i.

Kontakten med stan: Föräldrarna körde alltid ensamma till stan. Barnen fick följa med, då de skulle ha något nytt. Lördag. Tjänstefolket fick ledigt någon lördag em. för att göra sina uppköp. Affärerna hade öppet till kl. 18. A.A. reste till Lund ibland om lördagarna för att gå på bio och äta en bit mat. Under kräfttiden åt han och Lundkvist kräftor på Åke Hans. Det var vanligt att lantbrukarna gick dit.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16747:20

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

A.A. tittade gärna på brottnong, boxning, när det var något evenemang i Lund. En gång om året gick familjen på Cirkus i Lund. Den kom på vintern och slog upp tältet på Kattesund. Man gick in till stan. Kunde inte cykla eftersom det var mörkt. Tjänstefolket var också med.

Ser inte på demonstrationståget I maj. A.A. deltar alltid i firandet av Svenska flaggans dag. Har någon gång firat mid-sommar i stadsparken, följt med en bekant.

A.A. går oftare på bio nu än förr, åker också ofta in till någon bekant och ser på TV. Har många bekanta i stan. De flesta är gamla vänner, som flyttat in från landet, andra är arbets-kamrater.